

**Analýza programových dokumentov vybraných politických strán
v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky**

Voľby do Európskeho parlamentu 2014

Autori:

Barbora Bodnárová, Jana Heglasová, Peter Novák, Erika Škottová

Oponenti:

Róbert Ondrejcsák, Radka Vicenová

**Publikované v rámci projektu “Extrémizmus ako bezpečnostná hrozba v
strednej Európe”**

S podporou Open Society Foundations

Bratislava 2013

Analýza programových dokumentov vybraných politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky – Voľby do Európskeho parlamentu 2014

Úvod

Napriek tomu, že voľby do Európskeho parlamentu priťahujú iba málo pozornosti zo strany voličov, diskusia v rámci predvolebnej kampane zahŕňala široké spektrum dôležitých tém z rôznych oblastí politického života. Často však ide o oveľa širšiu agendu, než akú má europoslanec reálne možnosť zo svojej pozície ovplyvniť; a rovnako nie je ojedinelé, že podstatná časť volebného programu je formulovaná iba veľmi všeobecne, bez konkrétnych návrhov a riešení. Napriek tomu aj tieto voľby poskytujú možnosť reflektovať postoje politických strán ku kľúčovým otázkam a mapovať ich dodržiavanie a konzistentnosť počas celého volebného obdobia.

Cieľom prezentovanej štúdie nie je komplexná analýza programových dokumentov politických strán, ale zameranie sa na špecifické a konkrétne témy v rámci zahraničnej a bezpečnostnej politiky v kontexte volieb do Európskeho parlamentu uskutočnených dňa 24. mája 2014. Postoj politických subjektov k daným témam môžu byť podstatné pri posudzovaní odbornosti a kompetentnosti predstaviteľov politických strán. Štúdia sa teda zameriava na postoje úspešných kandidátov, budúcich europoslancov, k aktuálnym zahranično-politickým a bezpečnostným otázkam, na ich ciele a predstavy riešení z pozície, ktorú budú počas najbližších piatich rokov zastávať.

Okrem personálnych otázok a skúseností úspešných kandidátov na europoslancov EP (dôležitých práve kvôli prehľadu priorít kandidátov v spomínaných oblastiach), sa náš záujem sústreďoval na štyri základné tematické oblasti: otázka integrácie a rozširovania Európskej únie, bezpečnostná a obranná politika, vnútorná bezpečnosť (najmä otázka extrémizmu a radikalizmu) a regionálna spolupráca. Volebné programy politických strán boli posudzované a porovnávané práve na základe vybraných profilujúcich tém.

Výber politických strán a metodológia

V snahe získať postačujúce a porovnateľné dáta od všetkých politických strán, ktoré budú mať v najbližšom období zastúpenie v Európskom parlamente, je štúdia založená primárne na odpovediach poskytnutých politickými stranami

v dotazníku distribuovanom ešte pred voľbami. Volebné programy politických strán, rozdielne v dĺžke, štruktúre, ako aj miere rozpracovanosti, sme využívali ako doplnkový materiál oficiálne vyhlásenia a vyjadrenia reprezentantov strán v médiách.

Štúdia sa venuje stranám, ktoré boli vo voľbách do Európskeho parlamentu 24. mája 2014 úspešné. Sú to strany SMER-SD (so ziskom 24,09% a štyroch mandátov v EP), KDH (so ziskom 13,21% a dvoch mandátov), SDKÚ-DS (so ziskom 7,75% a dvoch mandátov), OĽaNO (so ziskom 7,46% a jedného mandátu), Nova (so ziskom 6,83% a jedného mandátu), SaS (so ziskom 6,66% a jedného mandátu), SMK (so ziskom 6,53% a jedného mandátu) a Most-Híd (so ziskom 5,83% a jedného mandátu).¹ Poradie, v akom sú politické strany v tomto materiáli prezentované, zodpovedá poradiu politických strán podľa oficiálnych výsledkov volieb do EP.

Dotazníky boli distribuované v predvolebnom období stranám, ktoré mali podľa predvolebných prieskumov najväčšiu šancu vo voľbách uspieť.² Hlavným zámerom bolo zistiť priority a ambície politických strán a ich kandidátov a spracovať ich tak, aby zahŕňali predsavzatia a plány na nadchádzajúce volebné obdobie v Európskom parlamente v rokoch 2014 - 2019.

Témy a profilačné otázky

Hlavným cieľom bolo zistiť, akú prioritu majú otázky týkajúce sa zahraničnej politiky, obrany a bezpečnosti v agende politických strán pri voľbách do Európskeho parlamentu, a tiež do akej miery sa medzi zvolenými europoslancami nachádzajú zástupcovia s praktickými skúsenosťami v daných oblastiach. Zamerali sme sa na osem profilujúcich tém, aby sme posudzovali stanoviská politických strán a ich kandidátov.

---

¹ Zdroj: Štatistický úrad SR.

² Pri výbere strán sme vychádzali z predvolebného prieskumu agentúry MVK z marca 2014 (Zdroj: <http://www.aktuality.sk/clanok/249499/eurovolby-2014-prieskumy/>). Dotazníky boli distribuované zástupcom strán, ktoré v predchádzajúcom období mali svojho zástupcu v parlamente, ale aj stranám, ktoré sa v predvolebných prieskumoch umiestňovali na zvoliteľných priečkach. Išlo o nasledujúce strany: SMER-SD, SDKÚ-DS, KDH, SaS, NOVA, SMK, Most-Híd, OĽaNO a SNS. Na žiadosť o vyplnenie dotazníka reagovali všetky strany s výnimkou SNS, ktorá sa však do Európskeho parlamentu nedostala.

Prvou prioritnou otázkou je postoj europoslancov k prehľbovaniu integrácie a posilňovaniu inštitúcií na európskej úrovni. Ako „euroskeptické“ strany sa vyprofilovali SaS a NOVA, obidve zdôrazňujúce svoj nesúhlas s opatreniami prijímanými na európskej úrovni, najmä v oblasti ekonomiky a boja proti ekonomickej kríze (napr. Euroval). Medzi strany vyjadrujúce skôr negatívny postoj k ďalšej integrácii a posilňovaní centrálnej úrovne sa zaradila aj SDKÚ-DS, predovšetkým odmietaním harmonizácie v oblasti daňovej a sociálnej politiky, ďalej SMK, ktorá vyjadrila svoj nesúhlas s posilňovaním európskych inštitúcií na úkor národných. Naopak, za ďalšiu integráciu sa postavili OĽaNO, KDĽ (s výnimkou kultúrno-etických tém) a Most-Híd.

Celkom aktuálnou a takisto nemenej dôležitou profilujúcou otázkou vo vzťahu k ďalšiemu smerovaniu Európskej únie je aj otázka ďalšieho rozširovania. Ani v nej sa strany vo svojich postojoch nezhodli. Zatiaľ čo „proti“ sa jednoznačne vyslovili najmä z dôvodu nepripravenosti kandidujúcich štátov a potrebných inštitucionálnych a organizačných zmien v Únii strany NOVA, SaS, Smer-SD, SMK, či v prípade Turecka aj Most-Híd, ostatné strany túto možnosť nevylúčili či dokonca označili za potrebnú. Ide najmä o krajiny Západného Balkánu (SDKÚ-DS, OĽaNO), Ukrajiny (KDĽ, Most-Híd), ale do istej miery aj Turecka (v podobe privilegovaného partnerstva napr. KDĽ).

V otázke ďalšieho vývoja Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (EBOP) sa všetky oslovené strany zhodli na potrebe ďalšieho prehľbovania spolupráce. V niektorých prípadoch sa objavila aj myšlienka budovania spoločnej armády na úrovni Európskej únie (napr. SaS, OĽaNO či Most-Híd).

Dôležitá je taktiež orientácia Slovenska v oblasti nielen zahraničnej politiky všeobecne, ale najmä v otázke garancie bezpečnosti. Drvivá väčšina strán sa zhodla, že jednoznačným garantom bezpečnosti by mala byť Severoatlantická aliancia (Smer-SD, SDKÚ-DS, SaS, NOVA, OĽaNO aj SMK). Jediná strana, ktorá za hlavného garanta bezpečnosti pre Slovenskú republiku označila Európsku úniu, je Most-Híd. Do budúcnosti jej túto úlohu prisudzuje aj strana Smer-SD, podľa ktorej by sa mala práve týmto smerom postupne vyvíjať.

Politické strany sa pomerne vzácné zhodujú v otázke Ozbrojených síl SR a ich prítomnosti v zahraničných misiách, čo sa však v konečnom dôsledku ukázalo ako otázka vzbudzujúca najväčšie pochybnosti, pokiaľ ide o dostatočnú odbornosť a znalosť reálií pri jej posudzovaní. Väčšina strán sa totiž vyjadrila, že

považuje „súčasnú mieru angažovanosti“ ozbrojených síl v zahraničných misiách za postačujúcu, s výnimkou SMK, ktorá ju označila skôr za nedostatočnú. Všeobecne vo volebných programoch, ako aj vo vyjadreniach politických kandidátov, chýbala špecifikácia toho, čo si pod súčasnou mierou predstavujú. Rovnako chýba postoj k budúcnosti aktuálne prebiehajúcich operácií a misií s účasťou slovenských vojakov.

Odlíšnosti môžeme nájsť v otázke regionálnej spolupráce a priorít Slovenskej republiky v zahraničnej politike. Zatiaľ čo strany NOVA, SDKÚ-DS, KDH, OĽaNO a Most-Híd označujú za prioritné ďalšie rozvíjanie vzťahov v rámci V4, pomerne zaujímavý je skeptický postoj strán SaS a SMER-SD voči prioritizácii tohto regionálneho zoskupenia. Susedné krajiny však nie sú jediné, ktoré sa medzi zahranično-politickými prioritami objavujú – rovnako dôležitá je podľa zúčastnených strán zahranično-politická orientácia na Balkán (NOVA, Smer-SD), Nemecko (NOVA, KDH či OĽaNO) alebo USA, a to najmä v oblasti ekonomickej spolupráce (SDKÚ-DS, SaS). Samostatnou otázkou, ktorá už dlhodobo vzbudzuje otázniky na slovenskej politickej scéne, je otázka uznania Kosova. Ani tu sa predstavitelia politických strán nezhodujú. Zatiaľ čo strany NOVA, SDKÚ-DS, Smer-SD, KDH a OĽaNO súhlasia s oficiálnym postojom Slovenskej republiky, a teda neuznaním Kosova, SaS ako jediná zastáva opačný názor.

Poslednou dôležitou témou, ktorú sme sa rozhodli zaradiť do štúdie v dôsledku vývoja na politickej scéne v Európe v posledných rokoch a vzostupu pravicovo extrémistických strán v celoeurópskom meradle, je otázka vnútornej bezpečnosti s ohľadom práve na silnejúce extrémistické a radikalizačné tendencie v spoločnosti. Najdôležitejšou otázkou v tejto súvislosti je, akým spôsobom by sa malo pristupovať k riešeniu tejto výzvy, ale aj či majú byť riešenia prijímané na národnej alebo európskej úrovni. Zatiaľ čo Smer-SD a SMK sa prikláňajú k názoru, že Európska únia by mala problému čeliť spoločne, SaS, SDKÚ-DS a Most-Híd sa zhodujú v názore, že výzve by mali v prvom rade čeliť členské štáty samostatne. Potrebu zaoberať sa v prvom rade príčinami tohto javu zdôrazňujú najmä NOVA, KDH, ale aj OĽaNO, ktoré ako jediné problematiku extrémizmu prepojilo s potrebou riešenia rómskej otázky.

Nasledujúci dokument má ambíciu nielen analyzovať programové priority a názory úspešných politických strán vo voľbách do Európskeho parlamentu, platné pre nasledovné päťročné volebné obdobie. Má za cieľ aj sumarizovať

ambície a sľuby jednotlivých strán a ich kandidátov a pôsobiť ako pripomienka záväzkov z volebnej kampane. Môže preto slúžiť aj ako podklad pre hodnotenie miery ich plnenia a rozvoja programových priorít do ďalších volieb v krátkodobom či strednodobom horizonte.

Radka Vicenová

Programová riaditeľka CENAA
pre nové hrozby

SMER – sociálna demokracia (SMER-SD)

Vládna strana SMER-SD mala v Európskom parlamente v období 2009-2014 piatich europoslancov z trinástich, je členom Strany európskych socialistov a poslanci pracujú v EP v jej frakciách. Monika Flašíková-Beňová bola členkou Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a Delegácie pre vzťahy s Izraelom; Vladimír Maňka bol členom Výboru pre regionálny rozvoj; Katarína Neveďalová pracovala vo Výbore pre vzdelávanie, mládež, kultúru, šport a médiá a Delegácie pri Parlamentných výboroch pre spoluprácu EÚ – Kazachstan, EÚ – Kirgizsko a EÚ – Uzbekistan a pre vzťahy s Tadžikistanom, Turkménskom a Mongolskom; Monika Smolková bola členkou Výboru pre regionálny rozvoj a Delegácie pri Parlamentnom výbore pre spoluprácu EÚ – Ukrajina, posledným zástupcom SMERu v EP je Boris Zala, ktorý je členom Výboru pre zahraničné veci.³

Pri analýze sme vychádzali zo základného programového zamerania strany a odpovedí zástupcov SMER-SD na otázky položené v dotazníku. Oficiálny volebný program strana SMER-SD zverejnila až po kritike absencie programu viacerými médiami dňa 6. 5. 2014, dovtedy prezentovali skôr mediálne výstupy svojich kandidátov. SMER-SD postavil svoju predvolebnú kampaň skôr na predstavovaní jednotlivých kandidátov, než na prezentácii programového dokumentu, a to upriamením pozornosti na 10 konkrétnych výborov EP, v ktorých budú europoslanci pracovať a presadzovať základné priority strany. Otázkam zahraničnej a bezpečnostnej politiky vymedzuje 4 prioritné oblasti, ktorým sa chce venovať vo Výbore pre zahraničné veci, ako napríklad „Výhodné postavenie Slovenska v Európe a vo svete, územná integrita Slovenska a bezpečnosť slovenských občanov, znižovanie nebezpečenstva terorizmu na území EÚ a obmedzovanie nelegálnej migrácie“ (SMER-SD 2014).

Personálne otázky

Kandidátov na europoslancov predstavil premiér Róbert Fico 21. februára 2014, teda v porovnaní s inými politickými stranami pomerne neskoro. Jednotkou na kandidátnej listine strany bol súčasný Komisar pre inštitucionálne vzťahy a administratívu a úspešne novozvolený europoslanec Maroš Šefčovič, ktorý by však mal byť aj nominantom vlády na pozíciu eurokomisára na ďalšie funkčné

---

³ Zdroj: www.europarl.europa.eu

obdobie. Premiér Fico sa vyjadril, že tento krok má viesť k posilneniu legitimity Európskej komisie, a rovnakým spôsobom postupujú ďalší šiesti eurokomisári. Sám Šefčovič v rozhovore pre Euractiv.sk označil prepojenie funkcie eurokomisára a poslanca EP za „novú politickú kultúru“, keďže eurokomisár tým získa na výkon svojej funkcie legitimitu priamo od hlasujúcich občanov.

Ďalšími europoslancami za stranu SMER-SD sa stali Monika Flašíková-Beňová, europoslankyňa (2004 – 2014) a v rokoch 2002 – 2004 aj predsedníčka Výboru NR SR pre európsku integráciu; Vladimír Maňka, poslanec Európskeho parlamentu (2004-2014) a bývalý predseda Banskobystrického samosprávneho kraja (2009-2013) a do europarlamentu sa vďaka preferenčným hlasom dostal aj europoslanec (2009 – 2014) Boris Zala. Na piate miesto sa dostala europoslankyňa v rokoch 2009-2014 Monika Smolková, ktorá zároveň získala miesto prvej náhradníčky, a preto sa očakáva, že zaujme miesto v Európskom parlamente v prípade, že bude Maroš Šefčovič vymenovaný za Eurokomisára.

Európska únia

Vo svojom programe sa strana zaväzuje k vyššiemu podielu čerpania eurofondov, k udržaniu stability spoločnej meny, k možnosti slobodne cestovať a pracovať v EÚ pre slovenských občanov, k zvýšeniu potravinovej sebestačnosti SR a k ochrane bankových vkladov a osobných údajov. K otázke harmonizácie daní členských štátov sa nevyjadřila.

SMER-SD má záujem o posilnenie postavenia Slovenska v európskych inštitúciách s prihliadnutím na nadchádzajúce slovenské predsedníctvo. „Slovensko malo byť rešpektovaným a spoľahlivým partnerom a toto úsilie chceme potvrdiť počas predsedníctva SR v Rade EÚ v roku 2016.“ (Dotazník, apríl 2014). Obnovenie Národného konventu (platformy celospoločenských diskusií, prednášok, pracovných skupín o EÚ) je jedným zo spôsobov, ktorým podľa strany SMER-SD možno dosiahnuť posilnenie dôveryhodnosti európskych inštitúcií a zvýšenie informovanosti občanov o činnosti samotnej EÚ. Strana vo svojom programe tiež prikladá veľkú váhu regionálnej spolupráci, ktorú pokladá za „základný kameň európskej integrácie“ a podporuje „makroregionálnu a cezhraničnú spoluprácu v duchu priateľstva a jednoty v rámci EÚ. Za najdôležitejšiu považuje kohéznú politiku, ktorá podľa nej tvorí „dôležitú súčasť vyrovnávania životnej úrovne v jednotlivých regiónoch EÚ“ (Dotazník, apríl 2014).

Jednou z výziev pre EÚ v nasledujúcom období je nárast extrémistických a euroskeptických strán v Európskom parlamente, ktoré strana SMER-SD považuje za vážne ohrozenie pre budúce fungovanie EÚ: „euroskeptické či extrémistické strany sú skutočne na vzostupe a svojich sympatizantov nachádzajú práve tam, kde chýba konštruktívny dialóg a zmysluplné argumenty. Nacionalistické a krajne pravicové hnutia nerešpektujú rozmanitosť občanov. Predstavujú hrozbu pre budúcnosť EÚ“ (Dotazník, apríl 2014).

V otázkach rozširovania EÚ zastáva politická strana pomerne vyhybavé stanovisko, najmä pokiaľ ide o krajiny východnej Európy, ale aj Turecko. Konkrétne tvrdí, že žiadnemu štátu, ktorý splní kritéria, by nemalo byť bránené v plnoprávnom členstve v EÚ, avšak momentálne ani Turecko, ani Ukrajina zatiaľ nie sú na vstup do EÚ pripravené a potrebujú dlhodobé reformy“ (Dotazník, apríl 2014).

Regionálne vzťahy

Podobne nejednoznačne je to aj v otázke uznania Kosova, keď strana SMER-SD prezentuje rovnaký názor ako je oficiálny postoj SR: „Postoj Slovenska k uznaniu Kosova je daný konsenzuálnym rozhodnutím Národnej rady a kým svoje rozhodnutie nezmení, ostane táto naša pozícia naďalej v platnosti. To však neznamená, že s Kosovom neudržiavame pragmatické kontakty. Pozitívny pragmatický vývoj vzťahov medzi Belehradom a Prištinou môže priniesť aj zmenu ich postoja v tejto otázke“ (Dotazník, apríl 2014).

Napriek vyjadreniu podpory regionálnej spolupráci v rámci krajín V4 strana SMER-SD nepovažuje za potrebnú väčšiu inštitucionalizáciu, avšak samotná spolupráca krajín sa aj napriek tomu dá stále rozširovať a zlepšovať, a to najmä prostredníctvom zintenzívnenia personálnych kontaktov. „Pravidelné koordinačné stretnutia premiérov pred zasadnutiami Európskej rady a výsledky, ktoré priniesli, sú dobrým príkladom, že spolupráca V4 na pôde EÚ funguje, a preto má zmysel ju ďalej rozvíjať. Stretnutia rezortných ministrov či expertov opakovane prinášajú nové pozitívne impulzy pre vzájomne výhodnú spoluprácu“ (Dotazník, apríl 2014).

Globálna politika

Strana SMER-SD súhlasí s oficiálnymi postojmi Slovenskej republiky a v súlade s nimi za priority zahraničnej politiky považuje západný Balkán a krajiny Východného partnerstva, v oblasti zahraničia orientovať bezpečnostnú politiku na dosahovanie cieľov NATO, ekonomickú diplomaciu, jednotnú prezentáciu Slovenska v zahraničí a pomoc slovenským občanom žijúcich v zahraničí v krízových situáciách. V oblasti rozvíjania vzťahov s USA kladie strana dôraz skôr na ekonomickú stránku, keď podporuje „voľný obchod s USA a s ďalšími štátmi v prospech slovenského exportu“ (SMER-SD 2014).

Bezpečnostná a obranná politika

Strana Smer-SD považuje za najdôležitejšieho garanta bezpečnosti SR v súčasnosti NATO, avšak v budúcnosti by sa mala stať garantom mieru a stability v Európe EÚ. Práve preto považuje strana za dôležitú črtu obrannej politiky EÚ koordináciu aktivít EÚ a NATO, pričom táto koordinácia a zabránenie duplicity je ešte viac žiadúca práve v období znižovania výdavkov na obranu.

Vo svojom programe strana navrhuje niekoľko kľúčových oblastí, v ktorých je potrebné realizovať reformy. V oblasti bezpečnostnej politiky SR ide o obmedzenie nelegálnej migrácie z nečlenských krajín EÚ. Prioritou je taktiež zachovanie územnej integrity Slovenska a bezpečnosti slovenských občanov.

V otázkach doterajšej angažovanosti OS SR v zahraničí nezaujíma strana SMER-SD jednoznačné stanovisko. Prítomnosť našich vojakov v zahraničných misiách hodnotí strana predovšetkým z pohľadu ich prínosu pre diplomaciu, v súvislosti s obrazom Slovenska v medzinárodnom spoločenstve: „Slovenskí vojaci nielen zachraňujú životy, ale prispievajú k šíreniu dobrého mena Slovenska v zahraničí“ (Dotazník, apríl 2014). Nevidí však dôvod na rozšírenie ich pôsobnosti, a preto nepodáva žiadne konkrétne návrhy a plány súvisiace s OS.

Vnútorá bezpečnosť

V reakcii na silnejúce extrémistické hnutia strana nepredpokladá potenciálne narušenie vzťahov Slovenska a Maďarska: „Sme radi, že máme s Maďarskom momentálne azda najlepšie vzťahy od vzniku samostatnej SR. Sme presvedčení, že stoja na dostatočne pevných základoch.“ (Dotazník, apríl 2014)

Nové hrozby, predovšetkým terorizmus a kyberterorizmus síce strana vo svojom programe spomína, avšak nenavrhuje žiadne konkrétne opatrenia. Boj proti extrémizmu by mal podľa strany SMER-SD prebiehať aj na úrovni EÚ, primárne „jasným vymedzením EÚ voči extrémizmu, pričom vhodným prostriedkom je verejná diskusia a koordinácia spolupráce členských krajín v tejto oblasti“ (Dotazník, apríl 2014). Podobne spomína aj iné druhy extrémizmu: „tieto sily v rôznych podobách, či už vo forme xenofóbie, rasizmu, neofašizmu alebo neznášanlivosti, ohrozujú občianske práva a slobody, ktoré sme si osvojili“ (Dotazník, apríl 2014), avšak konkrétne kroky opäť absentujú.

Vzostup extrémistických a krajne pravicových strán strana vysvetľuje ako trend, prítomný vo všetkých krajinách EÚ. Zdôrazňuje preto potrebu informovať a jasne sa vymedziť voči týmto stranám. „Európska únia je spoločenstvo krajín postavených na hodnotách ako sloboda, tolerancia a demokracia a je potrebné, aby sa voči takýmto trendom jasne vymedzila. Vhodným prostriedkom je verejná diskusia na túto tému s poukázaním na možné riziká šíriacej sa ideológie extrémistických hnutí, s cieľom zvýšiť povedomie verejnosti o tejto téme.“ (Dotazník, apríl 2014)

Zdroje:

Euractiv.sk. 2014. Eurovoľby na Slovensku 2014. Dostupné 23.5.2014 na http://www.euractiv.sk/parlamentny-spravodaj-000461/zoznam_liniek/eurovolby-2014-na-slovensku-000325

SMER – sociálna demokracia/SMER-SD. 2014. Volíme úspešné Slovensko. Program strany SMER – sociálna demokracia pre voľby do Európskeho parlamentu 2014. Dostupné 23.5.2014 na http://www.strana-smer.sk/sites/default/files/uploads/dokumenty/volebny_program_do_volieb_do_europskeho_parlamentu.pdf

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Kresťanskodemokratické hnutie (KDH)

Kresťanskodemokratické hnutie je zo súčasných parlamentných strán najdlhšie pôbiacou politickou stranou na slovenskej politickej scéne. S výnimkou volieb v roku 1998, kedy bolo KDH súčasťou širšej prodemokratickej koalície SDK, sa táto politická strana vždy dostala do Národnej rady Slovenskej republiky samostatne. Kresťanskodemokratické hnutie sa odvoláva na tradície kresťanskodemokratických strán v Európe pri zakladaní Európskeho spoločenstva. V rámci európskej politiky je KDH súčasťou Európskej ľudovej strany - zoskupenia pravicových, konzervatívnych a kresťanskodemokratických strán v Európe.

Vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004 boli reprezentantmi KDH v Európskom parlamente Ján Hudacký, Miroslav Mikolášik a Anna Záborská. V druhých voľbách do Európskeho parlamentu, ktoré sa konali v roku 2009, obhájili svoje posty Anna Záborská a Miroslav Mikolášik. Vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 sa KDH zameralo na tri politiky: životná úroveň, zamestnanosť a kresťanské hodnoty. Volebný program, zvlášť určený pre tieto voľby vydaný nebol. Pri analýze sme vychádzali najmä zo všeobecného programu hnutia, ktorý je v súčasnosti platný.

Personálne otázky

Reprezentantmi Kresťanskodemokratického hnutia v nasledujúcom volebnom období Európskeho parlamentu budú opäť Anna Záborská a Miroslav Mikolášik.

Anna Záborská, ktorá je poslankyňou Európskeho parlamentu od roku 2004 sa dlhodobo profiluje ako obhajca práv rodín a tradičných kresťanských hodnôt. Počas svojho pôsobenia v Európskom parlamente bola členkou Výboru pre rozvoj a členkou Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť. Z hľadiska pôsobenia v oblasti externých vzťahov Európskej únie je Anna Záborská členkou Delegácie Európskeho parlamentu pre vzťahy z Kanadou. Ako poslankyňa Európskeho parlamentu vystupovala proti praniu špinavých peňazí, podporovala priebežné hodnotenie Štokholmského programu a priority smerom ku krajinám Východného partnerstva.

Miroslav Mikolášik je taktiež poslancom Európskeho parlamentu od roku 2004. Z hľadiska jeho medzinárodných skúseností je podstatné, že v rokoch 1999

až 2002 pôsobil ako Mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Slovenskej republiky v Kanade. V Európskom parlamente doteraz zastával post člena Výboru pre regionálny rozvoj. Z pohľadu externých vzťahov EÚ bol členom Výboru pre vzťahy s Kórejským polostrovom. Počas svojho pôsobenia v EP bol spoluautorom Deklarácie o porušovaní ľudských práv v Severnej Kórei. Angažoval sa ako spolupredseda pracovnej skupiny pre bioetiku v otázkach ochrany ľudského života.

Európska únia

Podľa Kresťanskodemokratického hnutia by malo byť pilierom zahraničnej politiky Slovenskej republiky „Budovanie Európy ako hodnotového spoločenstva“ (KDH 2014). Podľa KDH je nutné nájsť rovnováhu medzi zachovaním vlastnej identity a suverenity a „nutným prispôsobením sa globalizačným trendom“. (KDH 2014) Kresťanskodemokratické hnutie nie je v zásade proti prehlbujúcej sa integrácii Európskej únie. Na druhej strane, KDH má rozdielne názory na niektoré politiky, ktoré by sa mali/mohli integrovať. Príkladom je zavedenie spoločných európskych dlhopisov, čo strana nepodporuje. KDH má taktiež rezervovaný postoj k presadzovaniu niektorých kulturno- etických tém na pôde Európskej únie. Podľa KDH „Zjednotená Európa je prvým predpokladom a základným východiskom pre účinnú odpoveď na globálne výzvy a ďalší rozvoj európskych štátov“. (KDH 2014) Zlepšenie vzťahu medzi inštitúciami Európskej únie a občanmi by sa malo dosiahnuť posilňovaním inštitúcie, ktorú si občania priamo volia, teda Európskeho parlamentu. Rovnako by mali inštitúcie Európskej únie riešiť problémy týkajúce sa priamo občanov, ako napríklad nezamestnanosť, rast životnej úrovne a bezpečnosť občanov EÚ. Z hľadiska bilaterálnych vzťahov je pre KDH najdôležitejšia spolupráca a vzťahy s Nemeckom, ktoré je podľa KDH strategickým partnerom v našom regióne.

V posledných rokoch je dôležitou otázkou domácej politickej scény, ale aj zahraničnej politiky SR, postoj k uznaniu nezávislosti Kosova. Kresťanskodemokratické hnutie „podporuje také riešenie štatútu Kosova, ktoré bude dohodnuté so Srbskom, v súlade s medzinárodným právom.“ (Dotazník, apríl 2014)

Vo všeobecnosti by malo byť prioritou Slovenskej zahraničnej politiky ekonomická, hospodárska a sociálna oblasť. „Je potrebné reagovať aj na zmeny na zahraničných trhoch, najmä na rastúci význam krajín ako je Brazília, Rusko, India

a Čína a Juhoafrická republika (BRICS). Podporíme ekonomické vzťahy s Čínou, ale pri rokovaniach na najvyššej úrovni budeme nastolovať otázku dodržiavania ľudských práv.“ (Dotazník, apríl 2014) Podľa Kresťanskodemokratického hnutia by mali byť prioritami SR v oblasti globálnej politiky najmä bezpečnosť, ľudské práva a ochrana životného prostredia.

Rozširovanie Európskej únie

KDH z dlhodobého hľadiska podporuje vstup Ukrajiny do Európskej únie. „Kresťanskodemokratické hnutie poukazuje na dôležitosť integračnej perspektívy pre Ukrajinu.“ (Dotazník, apríl 2014) Otázkou budúceho rozširovania Európskej únie je aj možné členstvo Turecka v Európskej únii. Kresťanskodemokratické hnutie podporuje osobitý vzťah medzi EÚ a Tureckom, napríklad v podobe privilegovaného partnerstva, ale nie plnoprávneho členstva Turecka v Európskej únii. (SITA 2009) Podľa Kresťanskodemokratického hnutia je problémom Turecka pomalý prístupový proces a taktiež nevyriešené vzťahy s Cyperskou republikou, ktorá je členským štátom EÚ. KDH vidí nedostatky aj v oblasti slobody prejavu, práva menšín a sloboda náboženstva.

Bezpečnostná a obranná politika

V rámci bezpečnostnej a obrannej politiky je otázkou angažovanosť Slovenskej republiky v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Podľa KDH je súčasné zapojenie Ozbrojených síl SR do týchto operácií dostatočné. Kresťanskodemokratické hnutie zastáva názor, že pre vnútornú bezpečnosť v Európe je Európska únia najdôležitejším garantom. Podľa KDH je spolupráca medzi EÚ a NATO v súčasnosti „klúčová avšak pre potreby a ambície EÚ“ (Dotazník, apríl 2014) už nepostačujúca. Preto by si mala Európska únia podľa KDH formovať vlastnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku.

Vnútorná bezpečnosť

Otázkou posledného vývoja na Slovensku je aj silnejúci extrémizmus, ktoré sa v inštitucionalizovanej podobe prejavil najmä v regionálnych voľbách v roku 2012. Výsledkom bolo zvolenie Mariána Kotlebu za predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja. KDH nepodporuje žiadne neštandardné riešenia, ktoré by viedlo k odvolaniu M. Kotlebu z jeho súčasného postu, či už tieto návrhy „prichádzajú z liberálnej, ľavej alebo pravej časti politického spektra“. (Dotazník,

apríl 2014) Podľa KDH sa nedá s extrémizmom bojovať iba represiou; treba odstraňovať jeho príčiny. KDH taktiež nepodporuje vytváranie nových inštitúcií zameraných na boj s týmto fenoménom. Skôr podporuje zefektívnenie fungovania súčasných inštitúcií, ako sú napríklad INTERPOL alebo EUROPOL.

Regionálna spolupráca

Kresťanskodemokratické hnutie je podporovateľom regionálnej spolupráce, avšak nie v inštitucionalizovanej podobe, ale na úrovni bilaterálnych vzťahov. Vyšehradská spolupráca „je najprirodzenejší okruh medzinárodnej spolupráce“ (Dotazník, apríl 2014) pre Slovenskú republiku. KDH podporuje budovanie dobrých vzťahov s Českou republikou, Poľskom a Rakúskom. Podľa KDH sú vzťahy medzi Slovenskou republikou a Maďarskom skúšobným kameňom a výzvou slovenskej zahraničnej politiky. Za základ týchto vzťahov považuje Zmluvu o dobrej susedskej a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou republikou a Maďarskom z roku 1995.

Zdroje:

Anna Záborská. 2014. Životopis. Dostupné 23.5.2014 na <http://zaborska.sk.data13.websupport.sk/o-mne/zivotopis/>

SITA. 2014. KDH: Turecku treba ponúknuť iba privilegované členstvo s úniou. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.sme.sk/c/5093948/kdh-turecku-treba-ponuknut-iba-privilegovane-partnerstvo-s-uniou.html>

Kresťanskodemokratické hnutie/KDH. 2014. Slovensko v medzinárodnom priestore. Dostupné 23.5.2014 na <http://kdh.sk/program/slovensko-v-medzinarodnom-spolocenstve/>

Miroslav Mikolášik. 2014. Životopis: Dostupné 23.5.2014 na <http://mojeuropslanec.sk/kto-som/>

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Slovenská demokratická a kresťanská únia – demokratická strana (SDKÚ-DS)

Slovenská demokratická a kresťanská únia bola oficiálne založená Politickou deklaráciou 16. januára 2000, pričom vznikla ako nasledovníčka Slovenskej demokratickej koalície (SDK). Názorovo sa zaraďuje k pravej časti politického spektra. Strana SDKÚ-DS mala vo volebnom období v rokoch 2009 – 2014 v Európskom parlamente dvoch europoslancov, ktorí boli v EP členmi Európskej ľudovej strany a pracovali v jej frakciách. Peter Šťastný bol podpredsedom Delegácie pri Spoločnom parlamentnom zhromaždení AKT – EÚ, členom Výboru pre medzinárodný obchod, Podvýboru pre bezpečnosť a obranu a členom Delegácie pri Parlamentnom výbore Cariforum – EÚ. Eduard Kukan bol v EP predsedom medziparlamentnej Delegácie pre vzťahy s Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Srbskom, Čiernou Horou a Kosovom, členom Konferencie predsedov delegácií, Výboru pre zahraničné veci a Podvýboru pre ľudské práva.⁴

Pri analýze sme vychádzali z oficiálneho dokumentu Program do eurovoľieb, z informácií dostupných na oficiálnej internetovej stránke (<http://www.sdku-ds.sk/>) a z odpovedí zástupcu strany, poskytnutých v dotazníku. V predvolebnom programe strana pripravila 20 kľúčových bodov, ktoré plánuje v ďalšom volebnom období presadzovať, pričom zahraničnej a bezpečnostnej problematike EÚ sa venuje len v 2 bodoch a väčšiu pozornosť venuje ekonomickým otázkam EÚ.

Okrem špecifických oblastí, ktorým sa analýza venuje, strana SDKÚ-DS vo svojom volebnom programe prezentovala hlavne témy z domácej politiky, napríklad z oblasti daňových reforiem, keď navrhuje nižšiu daňovú záťaž pre mladých ľudí a dôraz kladie na tvorbu pracovných miest a znižovanie nezamestnanosti. Čo sa týka daňovej harmonizácie členských štátov EÚ, strana zaujala jednoznačný postoj, ktorým ju odmieta a presadzuje suverenitu v oblasti daňovej politiky.

Personálne otázky

Členovia strany SDKÚ-DS si lídra kandidátky, súčasného poslanca NR SR a novozvoleného europoslancu Ivana Štefanca, zvolili v primárnych voľbách. Ivan

---

⁴ Zdroj: www.europarl.europa.eu

Štefanec sa dlhodobo venuje ekonomike a zahraničnej politike, pričom medzi záujmy, ktoré plánuje presadzovať v EP, patrí podpora hlbšej európskej integrácie, ale aj zachovanie autonómie SR v oblasti priamych daní a dôchodkov. Dvojkou na kandidátke bol súčasný europoslanec Eduard Kukan, ktorý sa dlhodobo venuje otázkam o budúcnosti EÚ a vzťahom EÚ a Ukrajiny. Podľa jeho vlastných vyjadrení si za posledné volebné obdobie vybudoval pevné pozície v EP, na ktorých chce stavať aj naďalej. Práve týchto dvoch úspešných kandidátov označila SDKÚ-DS v dotazníku za najviac skúsených v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

Na kandidátke sa neobjavil europoslanec za SDKÚ-DS v rokoch 2009 - 2014 Peter Šťastný, ktorý zastupoval SDKÚ-DS v europarlamente až dve funkčné obdobia, aj keď strana označila prácu svojich europoslancov ako úspešnú hlavne v definovaní „jasnej pozície Slovenska v EÚ, ale aj v snahe o menej byrokracie, menšiu centralizáciu, či rozvíjaní partnerstva s krajinami uchádzajúcimi sa o členstvo v EÚ“ (Dotazník, apríl 2014).

Európska únia

V oblasti európskej politiky strana SDKÚ-DS považuje za nevyhnutné, aby sa EÚ viac priblížila ľuďom a aby obhajovala záujmy najmä strednej vrstvy, na ktorej stojí každá úspešná spoločnosť. SDKÚ-DS považuje za nevyhnutné „presadzovanie menej byrokracie a centralizmu, viac priestoru a financií pre regióny a bezpečnosť EÚ, pričom medzi hlavné priority patrí zamestnanosť a rast pracovných miest“ (SDKÚ-DS 2014). Vzťah EÚ a občanov by sa mal primárne posilňovať prostredníctvom rastu pracovných miest a zamestnanosti mladých, ďalej možnosti pravidelného verejného vypočutia problémov občanov a vytvorenia databázy úspešných európskych modelov na zvýšenie zamestnanosti a odstraňovanie chudoby. Strana podporuje dokončenie digitálneho trhu, navrhuje zachovanie vodných zdrojov pod kontrolou členských štátov a podporuje posilnenie a stabilitu jednej meny – eura. Strana vystupuje proti hlbšej integrácii členských krajín v oblasti daní a sociálnej politiky.

V otázkach ďalšieho rozširovania EÚ strana SDKÚ-DS jednoznačne podporuje rozširovanie EÚ o „krajiny západného Balkánu aj Východného partnerstva. Otvorenie prístupových rokovaní so Srbskom je dobrou správou pre Slovensko, EÚ, aj pre Srbsko a ďalšie krajiny, ktoré chcú byť súčasťou európskeho projektu“ (SDKÚ-DS 2014). Strana podporuje integračné úsilie aj krajín, akými sú Turecko alebo Ukrajina, aj keď súhlasí, že ich vstup nie je možný v najbližšom

časovom horizonte, pričom zaujíma aj jednoznačný postoj k ruskej anexii Krymu: „Slobodná a demokratická Ukrajina je v našom záujme. Zásadne odsudzujeme ruskú agresiu a anexiu Krymu a dbáme na dodržiavanie medzinárodného práva a medzinárodných zmlúv. Mier a prosperita východne od našich hraníc znamená prosperitu, mier, pracovné a obchodné príležitosti aj pre občanov našej krajiny.“ (SDKÚ-DS 2014)

Regionálne vzťahy

V otázke uznania Kosova vyjadruje strana SDKÚ-DS jasný postoj a odpovedá negatívne. V oblasti regionálnych vzťahov strana podporuje prehĺbenie spolupráce a väčšiu inštitucionalizáciu medzi krajinami V4 a taktiež pobaltskými štátmi. „Slovensko by sa prioritne malo orientovať na regionálnu spoluprácu s najbližšími susedmi“ (Dotazník, apríl 2014). Zároveň navrhuje klásť väčší dôraz a váhu na regionálnu samosprávu z hľadiska hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Cieľom zahraničnej politiky SDKÚ-DS je „hrdé a úspešné Slovensko v EÚ“ (SDKÚ-DS 2014).

Globálna politika

V oblasti zahraničnej politiky Slovenskej republiky a EÚ navrhuje strana viac podporovať a prehľbovať vzťahy s USA, hlavne v oblasti otvorenia trhu s investíciami. „Vo vytvorení spoločného trhového a investičného partnerstva medzi EÚ a USA vidíme veľkú príležitosť pre ekonomický rast, zvýšenie zamestnanosti a posilnenie nášho postavenia vo svete. Sme za to, aby rozsah tohto partnerstva bol čo možno najširší a aby sa rokovania úspešne zavŕšili čo možno najskôr. Táto spolupráca by otvorila nové rastové možnosti a prispela by aj k rastu zamestnanosti na Slovensku“ (SDKÚ-DS 2014).

Bezpečnostná a obranná politika

SDKÚ-DS vo svojom programe považuje za bezpečnostnú prioritu ochranu hraníc a reformu migračnej politiky. V otázkach obrannej a bezpečnostnej politiky sa v porovnaní s inými politickými stranami vymedzuje pomerne jasne a podporuje aktívnejšie zapojenie Slovenska pri spoločných cvičeniach a postupoch s najdôležitejším garantom bezpečnosti – Severoatlantickou alianciou (NATO). Taktiež pozitívne hodnotí doterajšiu formu a mieru angažovania OS SR

v zahraničí. Podľa strany by sa mala spolupráca medzi EÚ a NATO prehĺbiť, ale NATO by malo byť aj naďalej primárnym garantom bezpečnosti v celej Európe.

Strana sa však vo svojom programe bezpečnostnej a obrannej politiky podrobne nevenuje a rovnako neponúka žiadne konkrétne návrhy ani programy na žiaduce reformy v týchto oblastiach.

Vnútoraná bezpečnosť

V otázke vzostupu krajne pravicových a extrémistických strán nepovažuje strana SDKÚ-DS osobu Mariána Kotlebu ako predsedu BBSK za potenciálnu hrozbu z hľadiska zahraničnopolitického vnímania SR, napr. pre zhoršenie vzťahov medzi Slovenskom a Maďarskom, vidí ho však ako vážnu hrozbu pre domácu politickú scénu. Silnejúce extrémistické strany nevnímajú v širšom európskom kontexte, ale ako problém na národnej úrovni, čo však môže byť do istej miery obmedzujúci pohľad „Nie je to hrozba pre EÚ, je to hrozba pre domácu politiku.“ (Dotazník, apríl 2014)

Aj v oblasti nových hrozieb, napr. terorizmu a kyberterorizmu, strana navrhuje najskôr spoločné regionálne opatrenia v rámci V4: „Slovensko by malo postupovať najskôr spoločne s regionálnymi partnermi z V4 vytvorením spoločných stratégií na boj proti týmto hrozbám, a až následne v koordinácii s EÚ.“ (Dotazník, apríl 2014) Odpoveďou na nové hrozby by mohlo byť vytvorenie špecializovaných orgánov na štátnej, ale aj európskej úrovni.

Zdroje:

Slovenská demokratická a kresťanská únia – demokratická strana/SDKÚ-DS. 2014. Viac demokracie, menej byrokracie. Program strany SDKÚ-DS do volieb do Európskeho parlamentu 2014. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.sdku-ds.sk/article/showArticle/viac-demokracie-menej-byrokracie>

Euractiv.sk. 2014. Eurovol'by na Slovensku 2014. Dostupné 23.5.2014 na http://www.euractiv.sk/parlamentny-spravodaj-000461/zoznam_liniek/eurovolby-2014-na-slovensku-000325

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽaNO)

Vo voľbách v roku 2010 sa Igor Matovič spolu so svojimi kolegami (Erika Jurínová, Jozef Viskupič, Martin Fecko) dostali na kandidátnej listine strany Sloboda a Solidarita do Národnej rady Slovenskej republiky. Toto zoskupenie sa od začiatku profilovalo ako nezávislá skupina, ktorej jediným cieľom je zmeniť volebné pravidlá tak, aby mohli do politiky vstupovať aj nezávislé osobnosti. V predčasných voľbách v roku 2012 získala táto strana 14 mandátov v Národnej rade Slovenskej republiky. OĽaNO chce „vytvoriť priestor pre angažovaných a aktívnych občanov, odborníkov, priestor pre názorovú rôznorodosť za predpokladu spoločne zdieľaných hodnôt, ktorými sú slušnosť, česnosť, zodpovednosť.“ (OĽaNO 2014) Preto často krát odmietajú označenie „politická strana“. Podľa OĽaNO nie sú kandidáti do nadchádzajúcich volieb do Európskeho parlamentu straníckymi kandidátmi a ich úlohou bude chrániť predovšetkým národné záujmy.

Personálne otázky

V roku 2009 OĽaNO ako politická strana neexistovala. Bola to prvá kandidátka listina do Európskeho parlamentu, ktorú OĽaNO zostavilo. Zvoleným poslancom do Európskeho parlamentu za hnutie OĽaNO sa stal Branislav Škripek, ktorý je poslancom Národnej rady Slovenskej republiky od roku 2012, kde zastával post člena Výboru pre nezlučiteľnosť funkcií a post člena Osobitého kontrolného výboru na kontrolu činnosti Slovenskej informačnej služby.

Európska únia

Podľa OĽaNO by malo byť nadchádzajúcou prioritou vzťahov medzi Slovenskou republikou a EÚ najmä zlepšenie čerpania eurofondov. Obyčajní ľudia sú tiež presvedčení, že vzťahy medzi členskými štátmi v EÚ by mali byť založené na princípe rovnosti. „Niektoré skúsenosti nás však presvedčili, že niekedy sa pravidlá v EÚ obchádzajú či ignorujú, inokedy sa tvoria len ako výhoda pre tých silnejších. Odmietame dve či viaceré kategórie štátov v spoločnej Európe.“ (Dotazník, apríl 2014). V záujme zvýšenia dôveryhodnosti inštitúcií EÚ by OĽaNO podporovalo zmenu súčasného inštitucionálneho rámca tak, aby sa európska legislatíva tvorila priamo v Európskom parlamente. Taktiež podporujú väčšie využívanie petičného práva. „Hlavným zdrojom súčasných hospodárskych a

politických problémov EÚ je porušovanie pravidiel a existujúcich zmlúv, byrokracia a ignorovanie hospodárskych možností a potrieb.“ (OĽaNO 2014)

Za najdôležitejšie považujú tiež bilaterálne vzťahy medzi Slovenskou republikou a Nemeckom. „Mimo EÚ by sme mali dbať na dobré vzťahy s Ruskou federáciou“. (Dotazník, apríl 2014) Strategické vzťahy s USA by mali byť „samozrejmým spojeneckým a partnerským záväzkom“. (Dotazník, apríl 2014) Podľa OĽaNO sú dôležitými prioritami Slovenskej zahraničnej politiky najmä krajiny západného Balkánu a Východného partnerstva. Obyčajní ľudia nepodporujú uznanie nezávislosti Kosova, avšak podporujú integračné snahy krajín západného Balkánu.

Rozširovanie Európskej únie

V súvislosti z rozširovaním EÚ nevnímajú otázku vstupu Turecka do Európskej únie ako aktuálnu. Na druhej strane podporujú vstup Ukrajiny do Európskej únie, čo je podľa ich názoru v záujme Slovenskej republiky. V rámci širších regionálnych vzťahov Európskej únie, napríklad pri vytváraní Transatlantickej zóny voľného obchodu, má OĽaNO výhrady a presadzuje zmeny tak, aby boli negociácie otvorené tretiemu sektoru, občianskym iniciatívam a národným parlamentom v prospech občanov a nie korporácií.

Bezpečnostná a obranná politika

OĽaNO považuje za najdôležitejšieho garanta bezpečnosti Slovenskej republiky NATO, popritom poukazuje na fakt, že takmer 75% rozpočtu Severoatlantickej aliancie napĺňa USA, a taktiež na „zraniteľnosť“ Európy. Podľa Obyčajných ľudí by mohlo byť riešením problému otvorenie otázky bezpečnosti na európskej úrovni a oživiť otázku vytvorenia „spoločnej európskej armády“. Spolupráca medzi EÚ a NATO je dôležitá, avšak nemala by byť vytváraná duplicita. „Optimálne sa javí rozdelenie úloh v rámci spoločných misií, kedy napríklad NATO sa orientuje na vojenskú bezpečnosť a EÚ zase na spoluprácu v oblasti policajnej ochrany či súdnictva.“ (Dotazník, apríl 2014)

Súčasnú zapojenie Ozbroyených síl SR do operácií medzinárodného krízového manažmentu považujú Obyčajní ľudia za dostatočné. V oblasti hrozieb, ako terorizmus alebo kyberterorizmus, podporujú Obyčajní ľudia postoje

Severoatlantickej aliancie, ktorá svoje ciele ohľadom nových hrozieb definovala vo Strategickkej koncepcii z roku 2010.

OĽaNO upozorňuje, aby v boji proti terorizmu neboli obmedzované práva a slobody občanov, napríklad právo na súkromie.

Vnútoraná bezpečnosť

Podľa OĽaNO by mal byť zavedený monitoring extrémistických skupín (aj na úrovni EÚ) a taktiež dôsledné informovanie občanov o nebezpečenstve extrémistických postojov. OĽaNO poukazuje na fakt, že demokratický deficit a nezrozumiteľnosť Európskej únie často nahráva práve protieurópskym postojom. Treba podotknúť, že agenda boja proti extrémizmu do veľkej miery súvisí aj s tzv. rómskou otázkou, keďže Rómovia sú v súčasnosti prvou obeťou rasovej a etnickej neznášanlivosti. Splnomocnencom vlády SR pre rómsku problematiku je Peter Polák, poslanec OĽaNO v Národnej rade Slovenskej republiky. „Za dnešný stav je rovnako zodpovedná komunita, ako aj štát. Nie je to však problém etnický, ale problém pasce chudoby koncentrovanej v segregovaných osadách a lokalitách a prenášanie ich statusu na ďalšiu novú generáciu.“ (OĽaNO 2014)

Regionálna spolupráca

Z hľadiska regionálnej spolupráce OĽaNO podporuje rozvoj vzťahov so susednými štátmi v rámci V4. Vyšehradská spolupráca je dôležitá na presadzovanie spoločných záujmov na úrovni EÚ a tiež ako platforma pre hlbšiu spoluprácu napríklad v oblasti obrany a energetickej bezpečnosti. OĽaNO podporuje dobrú spoluprácu s Českou republikou a taktiež z ostatnými susedmi. „Cieľom by malo byť zvýšenie váhy regiónu na medzinárodnej scéne a v medzinárodných organizáciách.“ (Dotazník, apríl 2014)

Zdroje

Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti/OĽaNO. 2014. Volebný program strany Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti. 2014. Dostupné 23.5.2014 na: http://obycajniludia.sk/data/files/65_volebny-program-hnutia-obycajni-ludia.pdf

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Nová väčšina (NOVA)

Politická strana NOVA (založená v roku 2012) je na slovenskej politickej scéne nováčikom. Strana vychádza z liberálno-konzervatívnych ideológií. K jej hlavným princípom patrí „veriť ľuďom, v spravodlivosť, v ekonomickú slobodu“ (NOVA 2014a). Zdôrazňuje, že ľudia majú mať väčší vplyv na rozhodovaní vo veciach verejných, tiež vyzdvihuje „rovnosť príležitostí, jednoznačné pravidlá bez známostí, férovosť ako aj rovnaké posudzovanie trestných činov, či porušenie zákona bez ohľadu na ekonomický či sociálny status“ (NOVA 2014b). Presadzuje ekonomicky sebestačnú rodinu a kvalitné vzdelanie - strana chce dať študentovi možnosť voľby spôsobu vzdelania, ktorou vie najlepšie zhodnotiť svoje ambície a schopnosti. 24. mája 2014 bola vo voľbách do Európskeho parlamentu v trojkoalícii s politickými stranami KDS a OKS.

V politickom programe chýbajú konkrétne návrhy, otázne sa preto môže javiť, či majú zástupcovia strany NOVA predstavu o konkrétnych krokoch, ktoré by na pôde Európskeho parlamentu mohli realizovať. Pokiaľ ide o európske témy, v rámci deklarovaných straníckych princípov kladie dôraz na veľmi všeobecné a pomerne vágne ciele ochrany slovenských záujmov v Európe, tiež na rovnakú šancu rozvoja pre každý kraj Slovenska. V neposlednom rade v programových princípoch hlásajú obnovu základnej obranyschopnosti štátu „zvonku ako aj z vnútra“ (Dotazník, apríl 2014). V rámci svojho programu sa NOVA venuje európskym otázkam v dostatočnom množstve, z čoho vyplýva aj úroveň dôležitosti týchto tém pre stranu.

Personálne otázky

Keďže strana v EP doteraz nemala svojich zástupcov, nie je možné zhodnotiť aktivitu jej členov na európskej pôde a identifikovať, v akých otázkach sa jej členovia najčastejšie angažujú. Z kandidátskej listiny strana označila za relevantných odborníkov na zahranično-politické otázky Juraja Drobu a Martina Barta. Prvou zástupkyňou strany v Europarlamente bude však od júla 2014 Jana Žitňanská, v súčasnosti poslankyňa NR SR a členka Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport.

Európska únia

Pokiaľ ide o členstvo a postavenie Slovenska v Európskej únii, jeho priority a ďalšie smerovanie strana opäť skôr všeobecne konštatuje, že „SR by mala čo najviac využívať výhody, ktoré pre ňu plynú z členstva v Únii, malo by zefektívniť a maximalizovať využívanie európskych fondov“ (Dotazník, apríl 2014), kde vzorom by mali byť skúsenosti členských štátov úspešných v týchto krokoch. Vyjadrenie strany NOVA sa zhoduje s článkom 13 ich programu do EP, chýba však špecifikácia, akým spôsobom je možné zlepšiť čerpanie eurofondov. V otázke budúcnosti európskej politiky sa strana identifikuje s presadzovaním opatrení, ktoré „nebudú znižovať konkurenčnú schopnosť Slovenska a členských štátov a ktoré nebudú zvyšovať administratívnu náročnosť podnikania“ (Dotazník, apríl 2014). NOVA zastáva názor, že Slovensko by malo intenzívne podporovať princíp subsidiarity. V tomto kontexte je dôležité spomenúť jasne kritický postoj voči tzv. Eurovalu (ako strana uvádza vo svojom programe) - budúcnosť členstva v EÚ „nie je totožné s témou eurovalu“ (Dotazník, apríl 2014) , keďže kolektívnu záchranu nepovažujú za efektívne riešenie príčin krízy.

Strana NOVA zastáva aj kritický postoj voči hlbšej integrácii EÚ s argumentáciou, že európske štruktúry na to v súčasnosti nie sú pripravené. Navrhuje, aby sa Európska únia vrátila „k pôvodnému projektu štyroch slobôd a odložila tak projekt ďalšej integrácie na budúcnosť, keď naň dozreje spoločenská objednávka“ (Dotazník, apríl 2014). Postupnú integráciu nepovažuje za vhodné riešenie momentálnych problémov, ktoré sa v členských štátoch vyskytujú a ktoré vyžadujú nutné reformy, ako napr. minimalizovať nepotizmus či korupciu. Predstavitelia NOVA to označujú za odvádzanie pozornosti: “práve projekty ďalšej integrácie vyvolávajú ilúziu, že k týmto zásadným zmenám netreba pristúpiť“ (Dotazník, apríl 2014).

Pokiaľ ide o Ukrajinu a Turecko, aj v tomto prípade strana zastáva explicitný názor, aby „Únia začala prístupový proces s Ukrajinou a aby sa pokúsila zmierniť jej konflikt s Ruskom“ (Dotazník, apríl 2014). NOVA tiež zastáva pohľad na členstvo Ukrajiny ako príležitosť pre prosperitu menej rozvinutých okresov Slovenska. Jej predstavitelia sa súčasne domnievajú, že členstvo Turecka v EÚ momentálne nie je uskutočniteľné, hlavne v dôsledku otázky dodržiavania ľudských práv, ako aj ešte nedoriešenému územnému konfliktu s Cyplom, ktorý je členom EÚ. Strana týmto vyjadrením jednoznačne potvrdila články 62 a 63 svojho

programu do EP, kde je deklarované jasné „áno“ pre vstup Ukrajiny do EÚ, a naopak skeptický postoj k členstvu Turecka, kde za „optimálne riešenie považuje štatút privilegovaného partnerstva“ (NOVA 2014b).

Bezpečnostná a obranná politika

Predstavitelia strany NOVA sa hlásia k potrebe „podporovať hodnoty západnej civilizácie, boj proti terorizmu, bezpečnosť a nepoužívanie sily v medzinárodných vzťahoch“ (Dotazník, apríl 2014). Strana jednoznačne súhlasí s tým, že NATO je pre SR najdôležitejším ručiteľom jeho bezpečnosti. Na druhej strane úlohu EÚ v tejto oblasti neodmietajú, práve naopak. Členské štáty by mali pracovať na potrebe jej postupného posilňovania, keďže „priority NATO a najmä USA sa budú posúvať iným smerom“ (Dotazník, apríl 2014).

Podobne sa strana vyjadriala k potrebe väčšej integrácie ozbrojených síl v rámci Európskej únie a užšej spolupráci jednotlivých členských armád s NATO, kde je nutné uznávať neutralitu istých členských štátov.

V bezpečnostných otázkach NOVA dáva zreteľne najavo, že „bude potrebné, aby Slovensko viac prispievalo k spoločnej obrane, napr. aj aktívnou účasťou na misiách a väčšou angažovanosťou v oblasti západného Balkánu“ (NOVA 2014b), ktorý je pre SR prioritou.

Nové hrozby, akými je terorizmus alebo kyberterorizmus, podľa strany NOVA vedú k podpore posilniť výmenu informácií a na jej základe vytvoriť „systémy skorého varovania“ (Dotazník, apríl 2014). Strana sa tiež stavia pozitívne k doterajšiemu angažovaniu OS SR v zahraničí. Považuje to za dôležitú súčasť našej zahraničnej i obrannej politiky. Aj v oblasti civilnej obrany navrhuje NOVA presadiť „vytvorenie účinných spôsobov spolupráce“ (NOVA 2014b). členských štátov, v boji proti drogám, terorizmu, obchodovaniu s ľuďmi a iným formám organizovanej trestnej činnosti.

Regionálna spolupráca

Strana NOVA sa k otázke uznania Kosova vyslovila jednoznačne negatívne. V oblasti rozvoja bilaterálnych vzťahov vidí ako prioritný rozvoj vzťahov so susednými štátmi, Nemeckom, ako aj štátmi z oblasti západného Balkánu, najmä Chorvátskom a Srbskom. NOVA v tejto oblasti, konkrétne vo svojom 45. článku programu, zdôrazňuje „podporu cezhraničného rozvoja so susednými štátmi“

(NOVA 2014b), hlavne v podpore infraštruktúr a ekonomických „klastrov“. V 47. článku programu NOVA odporúča „zreformovať regionálnu a kohéznú politiku“ (NOVA 2014b), v podpore prirodzeného rastu rozpočtu člnov EÚ.

NOVA sa zaraďuje k politickým stranám, ktoré považujú za prínosné posilňovať vzťahy v rámci V4: „máme mnoho spoločných záujmov i podobné jedinečné skúsenosti z minulosti a všetky štáty momentálne čelia nástrahám pasce strednej triedy“ (Dotazník, apríl 2014).

V oblasti zahraničnej politiky sa predstavitelia NOVA domnievajú, že prioritu by mala mať „podpora investícií, najmä sofistikovaných, napr. výskumných a vývojových kapacít“ (Dotazník, apríl 2014), ktorá je podmienená zahraničnými investíciami. „Slovensko by sa malo pokúsiť o prienik do teritórií, kde doteraz bolo aktívne málo - napr. rýchlo rastúci región juhovýchodnej Ázie.“ (Dotazník, apríl 2014) NOVA tiež naznačila, vzhľadom na demografickú hrozbu, ktorej Slovensko čelí, možnú potrebu preformulovať imigračnú politiku SR. Ako jednu z najdôležitejších úloh zahraničnej politiky vidí NOVA v „pomoci Ukrajine“ (NOVA 2014b). Taktiež v tejto oblasti strana v programe podporuje program EÚ „Východné partnerstvo“, ako aj jeho ciele zamerané na Východnú Európu a Južný Kaukaz v oblasti finančnej pomoci, dohody o voľnom obchode či bezvízového styku.

Vnútorňa bezpečnosť

Problematiku extrémizmu NOVA zhrnula do otázky „kde končí sloboda slova a kde začína extrémizmus“ (Dotazník, apríl 2014). Pozitívne je možné ohodnotiť zdôrazňovanie nedostatku analytických podkladov a dát pri rozvoji vnútornej bezpečnosti v bezpečnostnom systéme SR. Strana zdôrazňuje, že prejavy extrémizmu „je nutné skúmať a hľadať najmä ich príčiny“ (Dotazník, apríl 2014). Tiež si je vedomá možných kontraproduktívnych akcií; tvrdí, že „boj s extrémizmom bez odstraňovania príčin bude neúspešný, a naopak - dodá stranám prívržencov“ (Dotazník, apríl 2014). V otázke vymenovania Mariána Kotlebu za predsedu BBSK strana NOVA nevidí zahranično-politické dôsledky, ani nebezpečenstvo ohrozenia slovensko-maďarských vzťahov.

Zdroje:

Nová väčšina/NOVA (2014a): Slovensko musíme postaviť odznova. Dostupné 23.5.2014 na http://www.nova.sk/wp-content/uploads/2013/03/Nova_BROZ_121112_WEB.pdf?eb01e8

Nová väčšina/NOVA (2014b): Európa musí mať rozum aj srdce. Volebný program hnutia NOVA pre voľby do Európskeho parlamentu 2014. Dostupné 23.4.2014 na http://www.nova.sk/wp-content/uploads/2014/04/nova_volebny_program_210x210_140410_web-postranach.pdf?eb01e8

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Sloboda a Solidaria (SaS)

Strana SaS je na slovenskej politickej scéne od roku 2009. Považuje sa za liberálnu stranu, presadzujúcu „slobodu aj zdravý rozum“ (SaS 2014a). Sloboda a Solidarita predstavila celý svoj program k voľbám do Európskeho parlamentu prostredníctvom publikácie vydanéj krátko pred voľbami v roku 2014. V šiestich kapitolách je možné dozvedieť sa viac o postoji strany SaS k pôsobeniu SR v rámci Európskej únie, tiež o prínosoch členstva v EÚ, či o minimalizácii nákladov. Súčasťou programu strany do Europarlamentu je aj zvýšenie konkurencieschopnosti, ako aj efektívnosti a otvorenosti Európskej únie.

Program SaS sa do pomerne veľkej miery zaoberal európskou politikou, z čoho vyplýva aj istá dôležitosť, ktorú predstavitelia týmto témam prikladajú. Zaujímavým špecifikom volebného programu SaS do Európskeho parlamentu bol spôsob, akým strana propagovala svoj program a svojich kandidátov - krátke predstavenie, ktoré kandidáti strany odohrali v každom zo 135 miest na Slovensku. Kabaret bol krátkym spestrením predvolebných diskusií SaS, programom „chce(la) osloviť voliča, ktorý si svoju budúcnosť predstavuje v EÚ, ale zároveň mu je jasné, že Európska únia, aby mohla existovať tak, ako existuje dnes, potrebuje zásadné reformy“ (SaS 2014b). Ako 4 základné princípy si SaS uviedla nasledovné: „Slovensko v Európskej únii seabedome a s vlastným názorom; minimalizácia nákladov a maximalizácia prínosov Slovenska v Európskej únii; menej obmedzení a viac priestoru na individuálnu iniciatívu občanov a podnikateľov; áno základným právam, rozhodné nie nárokom“ (SaS 2014b). SaS sa svojím programom „Všetci za Brusel, my za vás“ považuje za jedinú stranu, ktorá otvára vyššie spomenuté európske témy a „ktorá jasne a nahlas vraví, že z Bruselu neprichádza len dobro“ (SaS 2014b).

Personálne otázky

V rámci zahraničných vzťahov, bezpečnosti a obrany mala Sloboda a Solidarita na svojej kandidátke niekoľkých kandidátov, ktorých označila za odborníkov na témy. Išlo napr. o Jána Oravca (člen Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru), Pavla Podolaya (prezident Nemecko-Slovenskej hospodárskej únie), ale taktiež Kalmána Petöcza (expert na ľudské práva). Do Európskeho parlamentu sa dostal predseda strany Richard Sulík, v súčasnosti člen výboru NR SR pre zdravotníctvo a člen Výboru na preskúmanie rozhodnutí NBÚ.

Európska únia

Strana zhrnula priority členstva SVK v Európskej únii do nasledovných troch bodov (Dotazník, apríl 2014):

1. Obhajoba záujmov Slovenska vrátane reformy Spoločnej agrárnej politiky;
2. Zásadné reformy inštitúcií EÚ tak, aby ich kompetencie a regulácie neprekračovali rámec základných princípov Únie, ako sú voľný pohyb osôb, tovaru, kapitálu a služieb;
3. Zastavenie regulačného šialenstva, zásadné zlepšenie podnikateľského prostredia v EÚ.“

V otázke posilňovania vzťahu EÚ a občanov a zvyšovania miery dôveryhodnosti európskych inštitúcií v obdobiach silnejúcich tendencií intolerancie SaS uvádza, že sa „bude výlučne koncentrovať na svoju základnú ideu, a to je voľný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a osôb, a vzdá sa svojich ambícií na vybudovanie tzv. superštátu bez demokratickej legitimacy“ (Dotazník, apríl 2014). V rámci európskej politiky zároveň vyjadruje nesúhlas s hlasmi, „ktoré volajú pre rozpustenie EÚ, no na druhej strane si je strana istá, že bez zmien sa EÚ môže časom stať územím ekonomického úpadku, konfliktov v sociálnej sfére, ako aj zdrojom istej nestability pre svet okolo. SaS presadzuje za výhodu európsku rôznorodosť a drží stanu s tými, ktorí hovoria o „užšej únii“ (Dotazník, apríl 2014).

V otázke vstupu Turecka či Ukrajiny do EÚ strana spochybňuje na jednej strane, „či obe krajiny nie sú len schopné, ale aj ochotné splniť širokú škálu predvstupových podmienok- od ekonomických až po ľudskoprávne“ (Dotazník, apríl 2014). V tejto súvislosti je SaS konzistentná so svojimi prioritami uvedenými vyššie, keď spochybňuje, či by aj EÚ po inštitucionálnej stránke takéto rozšírenie zvládla: „schopnosť Európskej únie rozširovať sa ďalej na východ je v súčasnosti zásadne limitovaná vnútornými problémami Európskej únie ako celku, ale aj jej jednotlivých členov“ (Dotazník, apríl 2014). Voči ďalšej európskej integrácii sa stavia skôr odmietavo v snahe zabezpečiť udržateľnosť: „proeurópskym politickým silám na Ukrajine aj v Turecku dáva vízia vstupu do EÚ zmysel ich snaženiu, ale treba na rovinu povedať, že podliezanie kritérií si už EÚ nemôže dovoliť“ (Dotazník, apríl 2014). Podľa slov SaS „sú s tým zlé skúsenosti“ (Dotazník, apríl 2014). SaS si v otázkach regionálnej spolupráce stojí za svojím, a teda (ako je vyššie spomenuté) EÚ by sa podľa SaS mala venovať hlavne voľnému obchodu, kapitálu, tovaru, služieb a osôb a do hospodárskych štátnych politík členských

štátov by sa miešať nemala. V otázke začlenenia Ukrajiny do EÚ strana spomína v programe len ekonomickú stránku, resp. „podporuje dohodu o voľnom obchode medzi EÚ a Ukrajinou“ (SaS 2014c), a hlavne kvôli možnému profitovaniu východného Slovenska.

Bezpečnostná a obranná politika

Pri garantovaní bezpečnosti strana SaS za najdôležitejšieho aktéra jednoznačne považuje NATO. Naopak, mieru garancie regionálnej bezpečnosti jednoznačne považuje NATO. Naopak, mieru garantovania regionálnej bezpečnosti Európskou úniou strana považuje za nízku, a to najmä kvôli diplomacii EÚ pod vedením Catherine Ashton, ktorá je na „biednej úrovni“ (a jej príkladom je aktuálny konflikt na Ukrajine). Ak niekto niečo rieši, sú to priamo šéfovia vlád členských štátov“ (Dotazník, apríl 2014), napr. Angela Merkelová. SaS vidí riešenie v udržiavaní a posilňovaní spolupráce medzi NATO a EÚ, avšak iba v prípade, ak sa predíde budovaniu paralelných štruktúr. K otázke formulovania stratégií či riešení nových hrozieb, akými sú napr. terorizmus alebo kyberterorizmus na európskej úrovni, sa SaS stavia k preberaniu stratégií iných, skúsenejších štátov skôr kriticky. Zdôrazňuje, že Slovensko by sa malo vyvarovať skúsenostiam z USA, kde boj s terorizmom či kyberterorizmom v mnohých prípadoch smeruje k zneužívaniu a ohrozovaniu základných občianskych slobôd (napr. zabránenie vstupu vybraných osôb do USA, odpočúvanie a iné). „Všetky stratégie ako aj riešenia na európskej úrovni by preto mali podliehať prísnemu posúdeniu z pohľadu ich adekvátnosti a vyváženosti medzi bezpečnosťou na jednej strane a ochranou občianskych slobôd na strane druhej.“ (Dotazník, apríl 2014)

Miera a forma angažovania Ozbroyených síl SR v zahraničných misiách je podľa SaS dostatočná a strana by mieru samotnej angažovanosti už neodporúčala zvyšovať. V rámci podpory medzinárodnej spolupráce SaS vo svojom programe akceptuje istú „koordináciu pri budovaní armád jednotlivých členov EÚ“ (SaS 2014c).

Vo vzťahu k Spojeným štátom americkým, „SaS podporuje podpísanie dohody o voľnom obchode medzi EÚ a USA“ (SaS 2014c), čo je (ako strana zdôrazňuje) v záujme ekonomiky SR, keďže USA je vývozným trhom pre ekonomiky európskych štátov. O bilaterálnych vzťahoch s Ruskom alebo USA sa však bližšie nezmiňuje, preto nie je možné posúdiť, či je táto spolupráca pre stranu NOVA prioritná.

Vnútoraná bezpečnosť

Rastúce extrémistické tendencie v členských krajinách strana SaS spája s neriešenými ekonomickými a sociálnymi konfliktami na národnej úrovni, ktoré „EÚ zakrýva silnejúcim centralizmom a byrokraciou, ale bruselským rozhodnutiam chýba demokratická legitimita“ (Dotazník, apríl 2014). Takýto postoj je opäť v súlade s deklarovanou prioritou „sebavedomého“ Slovenska schopného kritického pohľadu na európske štruktúry, ktoré aj v tomto prípade strana považuje za silný faktor pri neriešenom a stupňujúcom sa probléme. Podľa SaS by pomohlo, keby EÚ rovnako prihliadala na všetky druhy a formy extrémistických prejavov. Príkladom je podľa predstaviteľov SaS Ukrajina, ktorá má vo vláde stranu Sloboda, ktorá je považovaná za extrémistickú, no napriek tomu je tolerovaná.

Na druhej strane, SaS nevidí problém v právnych normách členských štátov, rovnako nepovažuje za potrebné vytvorenie špecializovaných útvarov (na štátnej či európskej úrovni), ktoré by sa priamo zaoberali problematikou extrémizmu. Postačujúca by mohla byť „efektívna kooperácia už jestvujúcich orgánov na štátnej úrovni“ (Dotazník, apríl 2014). V súvislosti s aktuálnym vývojom v Slovenskej republike a jeho potenciálnym zahranično-politickým dôsledkom, podľa SaS „M. Kotleba bol riadne zvolený v demokratických voľbách, jeho nevymenovanie neprichádzalo do úvahy“ (Dotazník, apríl 2014). SaS zároveň vyjadrila presvedčenie, že aj susedné Maďarsko pochopí riadne zvolenie predsedu BB kraja, a tým pádom „zhoršenie vzťahov z tohto dôvodu sa neočakáva“ (Dotazník, apríl 2014).

Regionálna spolupráca

Otázka Kosova je diskutabilnou témou a strana SaS za hlavný dôvod neuznania tohto štátu označuje znepokojenie slovenskej diplomacie z utvorenia precedensu pre maďarskú menšinu. Tento postoj však pokladajú za neudržateľný. „Neuznanie Kosova je znakom nerešpektovania zložitej reality na Balkáne.“ (Dotazník, apríl 2014) Predstavitelia SaS sa pokladajú za realistov a uznaním Kosova Slovenskou republikou by sa zároveň podľa ich názoru vytvorili podmienky aj možnosti vplyvu pre skvalitnenie albánsko-srbských vzťahov.

Napriek tomu, že spoľahlivé zahranično-politické vzťahy v rámci EÚ a NATO strana považuje za dôležité, „neznamená to, že by malo súhlasiť aj

s dohodami, ktoré idú proti jeho záujmom“ (Dotazník, apríl 2014). Takýto postoj je zároveň konzistentný s dlhodobou známym postojom predstaviteľov strany SaS voči tzv. eurovalu.

Naopak, prekvapivým sa môže zdať presvedčenie SaS o nedostatočnej váhe regionálnych partnerstiev, napr. jej nedôvera vo Vyšehradskú skupinu. Dôvodom je vnútropolitická situácia jej členov. „Projekt V4 na základe vnútropolitckej situácie v Česku, Maďarsku, na Slovensku a v Poľsku dnes nemá jasnú náplň a ani lídrov, ktorí by ju potláčali.“ (Dotazník, apríl 2014) Ako však SaS zdôrazňuje, neznamená to, že sa v budúcnosti neukáže jeho vitalita.

Zdroje:

Sloboda a solidarita/SaS (2014a): Volebný program SaS. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.strana-sas.sk/program/16>

Sloboda a solidarita/SaS (2014b): Voľby do Európskeho parlamentu 2014 - kandidáti a program SaS. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.eurovolby2014.sk/volby-do-europskeho-parlamentu-2014-sas/>

Sloboda a solidarita/SaS (2014c): Všetci za Brusel, my za vás! Program SaS pre voľby do Európskeho parlamentu. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.eurovolby2014.sk/wp-content/uploads/2014/01/program-sas-pre-volby-do-europskeho-parlamentu.pdf>

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Strana maďarskej komunity (SMK)

Strana maďarskej komunity (do roku 2012 pôsobila pod názvom Strana maďarskej koalície) je politická strana, ktorá je zameraná primárne na zastupovanie maďarskej komunity na Slovensku. Od roku 2010 je mimoparlamentnou politickou stranou. Špecifikom Strany maďarskej komunity je pôsobenie výhradne v regiónoch s prítomnosťou maďarskej menšiny, stranícke organizácie sa nachádzajú iba v južných okresoch Slovenska. V rovnakom duchu sa niesla aj prezentácia SMK vo voľbách do Európskeho parlamentu, kde bola vyzdvihovaná ako strana, ktorá ponúka jedinú maďarskú kandidátku (Euractiv.sk 2014), deklarujúca snahu kvalifikovane obhajovať záujmy maďarskej komunity a južných regiónov Slovenska (SMK 2014b) a zároveň aj zvolení zástupcovia SMK v Európskom parlamente v predchádzajúcich obdobiach boli prezentovaní ako zástupcovia „hornozemských Maďarov (Maďarov žijúcich na území Slovenska)“ (SMK 2014b).

V oblasti hodnôt vníma Strana maďarskej komunity členstvo Slovenska v EÚ pozitívne. Okrem bezpečnostných záruk a ekonomických výhod je členstvo v EÚ považované aj za garanciu stabilného vnútropolitického vývoja. V tomto smere je podľa SMK dôležité postaviť hodnoty ako dôstojnosť, rovnosť, právny štát, dodržiavanie ľudských a menšinových práv nad všetky ostatné hodnoty EÚ, keďže sú potvrdením demokracie. Hlavnými cieľmi v hodnotovej oblasti sú podľa volebného programu SMK boj proti intolerancii, právo na mier a uplatňovanie ľudských práv.

Personálne otázky

Strana maďarskej komunity je členom Európskej ľudovej strany. V rokoch 2004 – 2009 boli členmi Európskeho parlamentu Arpád Duka-Zólyomi a Edit Bauer, v súčasnosti stranu zastupujú Alajos Mészáros a Edit Bauer.⁵ Ani jeden zo súčasných zástupcov SMK v Európskom parlamente na kandidátke strany pre posledné voľby však nefiguroval. V posledných voľbách do Európskeho parlamentu sa Strane maďarskej komunity nepodarilo dosiahnuť predvolebný cieľ obhájiť dva mandáty v Európskom parlamente. Volebný výsledok 6,53 percenta hlasov priniesol strane iba jedného zástupcu, ktorým bude líder kandidátky Pál Csáky,

---

⁵ Zdroj: <http://www.europarl.europa.eu/>

bývalý predseda strany (2007-2010) a bývalý podpredseda vlády pre európske záležitosti, ľudské práva a menšiny (2002-2006).

Európska únia

Smerom do vnútra EÚ vidí SMK vo fungovaní únie istý demokratický deficit, ktorý by sa prostredníctvom svojich zástupcov v Európskom parlamente snažila riešiť približovaním občanov k EÚ. Konkrétnymi nástrojmi by malo byť využívanie európskej iniciatívy občanov voči Európskej komisii, posilňovanie právomocí Európskeho parlamentu alebo väčšie kompetencie národných parlamentov, či viac úradníkov volených priamo občanmi. SMK sa skôr negatívne stavia aj k posilňovaniu kompetencií EÚ a rozhodujúci význam vidí v národných inštitúciách. V týchto intenciách vníma aj princíp subsidiarity. Medzi členskými štátmi by malo dochádzať k výraznejšej spolupráci v celom spektre strategických otázok na úrovni EÚ a jednoduchšie otázky by mali byť ponechané v národných kompetenciách. Európska komisia by podľa SMK mala vystupovať ako garant proti nadmernej regulácii a centralizácii a malo by dôjsť k zefektívneniu rozhodovacích mechanizmov, ako napríklad zavedenie kvalifikovanej väčšiny v prípade zahraničnej politiky, spravodlivosti a vnútorných záležitostí.

V súčasnosti za neprieichodnú považuje otázku rozširovania EÚ či už všeobecne, alebo v prípade konkrétnych krajín ako Turecko alebo Ukrajina a presadzuje názor, že pred ďalším rozširovaním musí EÚ prejsť vnútornou reorganizáciou a posilnením.

V časti programu venujúceho sa južnému Slovensku sú rozpracované najmä problémové oblasti tohto regiónu, ktorých riešenie je možné aj prostredníctvom využívania rozvojových fondov EÚ. Jedná sa o vytváranie pracovných miest, rozvoj dopravnej infraštruktúry a výskum a vývoj v oblasti poľnohospodárstva. Spomína sa aj doriešenie problematiky financovania cezhraničnej zdravotnej starostlivosti. Otázkou ostáva, do akej miery je možné tieto problémové oblasti ovplyvniť z pozície poslanca Európskeho parlamentu, ako aj konkrétne návrhy riešení týchto problémových oblastí.

K ďalším záujmom SMK v EÚ patrí riešenie problémov v sociálnej oblasti, najmä v oblasti dôchodkového zabezpečenia a podpore silnej rodiny, v oblasti vzdelávania ako nástroja k dosahovaniu konkurencieschopnosti v modernej dobe a boji proti kriminalite, najmä v oblasti riešenia korupcie.

V sekcii programu, ktorá sa venuje hospodárskym otázkam, prevládajú témy, ktoré sú, ako v predchádzajúcej časti, z veľkej miery národnou záležitosťou bez priameho dosahu Európskeho parlamentu na zmenu a program ani nenaznačuje adekvátne cesty k ich riešeniu. K takýmto témam patrí napríklad znižovanie daňového a odvodového zaťaženia podnikateľov, úprava právnych vzťahov medzi dodávateľmi a subdodávateľmi, ochrana zamestnancov pred zamestnávateľmi a neracionálne znižovanie nákladov, budovanie priemyselných parkov, efektívnejšie využívanie eurofondov na Slovensku či daňové zaťaženie základných potravín. Ak by SMK videla cestu k dosiahnutiu možnosti ovplyvňovať tieto témy prostredníctvom rozširovania kompetencií EÚ, čiastočne by tak išla proti vlastnému vnímaniu subsidiarity. Zároveň je úroveň rozpracovania tejto témy v pomerne ostrom kontraste k rozpracovaniu iných tém a program sa takmer nevenuje ekonomickej problematike v kontexte krízy.

Smerovanie strany v tomto ohľade možno posúdiť z rozhovoru Pála Csákyho pre portál Euractiv.sk. Spoločnou témou v týchto otázkach je odstraňovanie prílišnej byrokracie a inštitucionálnych prekážok fungovania EÚ a orientácia na podporu poľnohospodárstva. V tomto duchu sa Pál Csáky vyjadril na tému riešenia dlhovej krízy, ktorá podľa neho trpí byrokratizáciou a vlastným zdrojom rozpočtu EÚ, ktoré by pripustil za podmienky, že to nebude rozširovať byrokraciu EÚ. Odmietavo sa stavia k harmonizácii daní, ktorá by kontrastovala s nejednotnými poľnohospodárskymi platbami, a možnosti zefektívňovania verejných financií vidí aj v zvyšovaní podielu Spoločnej poľnohospodárskej politiky na rozpočte. Témou v tomto ohľade je aj ochrana domácich producentov a spotrebiteľov, či už na európskej úrovni voči obchodnej dohode medzi EÚ a USA, alebo na národnej úrovni v negatívnom postoji k rozširovaniu bezcolného pásma obchodu o Ukrajinu či všeobecnej snahe zastaviť „prílišnú inváziu niektorých produktov z niektorých členských krajín“ a regulovať využívanie domácich produktov (Euractiv.sk 2014).

Bezpečnostná a obranná politika

Program SMK uvádza EÚ ako vhodnú platformu na obhajobu záujmov v globalizovanom svete a uvádza posilnenie spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky ako jeden zo svojich záujmov vrátane posilnenia kontroly Európskeho parlamentu v tejto oblasti. Za garanta bezpečnosti Slovenska považuje skôr NATO a podporuje vyrovnané vzťahy európskych krajín s USA. Mieru angažovanosti

Ozbrojených síl Slovenskej republiky nepovažuje Strana maďarskej komunity za dostatočnú, ale v rámci predvolebnej kampane do Európskeho parlamentu neponúkli žiadnu konkrétnejšiu predstavu o tom, ako by aktívnejšie angažovanie malo vyzerieť.

Vnútoraná bezpečnosť

V prípade nových hrozieb a riešenia vzrastajúceho extrémizmu v Európe je podľa SMK „potrebná všeobecná reforma činnosti EÚ, odbúranie centrálnej byrokracie a riešenie konkrétnych problémov občanov EÚ“ (Dotazník, apríl 2014). Riešenie je v reforme činnosti EÚ a odbúraní byrokracie, aktívnejšej spolupráci bezpečnostných zložiek a zdieľaní prístupov k informačným databázam.

Determinujúcim faktorom politiky SMK na európskej úrovni, ako aj hlbšej profilácie, je už spomínaná orientácia na maďarskú menšinu žijúcu na území Slovenskej republiky. Pomerná časť programu SMK je venovaná problematike ochrany národnostných menšín a pozdvihnutiu južného Slovenska ako regiónu v EÚ.

Najvýraznejšou témou volebného programu je ochrana národnostných menšín. Snahou zvolených zástupcov SMK v Európskom parlamente bude upriamovať pozornosť na túto tému. Podľa SMK je dôležité, aby „Európska únia vybudovala právny a inštitucionálny systém, ktorý je schopný účinne ochraňovať tradičné národnostné menšiny, má záväzný charakter voči členským krajinám a je zadaný ako konkrétna kompetencia únie“ (SMK 2014a). Taktiež uznanie všeobecnej legitimacy kolektívnych práv národnostných menšín, aby sa tak vytvorili legislatívne garancie na zachovanie jazyka, kultúry a identity národov. Nástrojmi na dosiahnutie tohto cieľa majú byť okrem nastolenia témy aj užšia spolupráca s organizáciami zodpovednými za uplatňovanie ľudských práv (OSN a OBSE) a využívanie odborného potenciálu Rady Európy, kde sa SMK bude zasadzovať za prijatie Rámcového dohovoru o ochrane národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov do legislatívy EÚ. V rámci problematiky menšín vníma SMK na európskej úrovni aj priestor na riešenie rómskej otázky, keďže je to komunita, ktorá žije vo viacerých členských štátoch EÚ.

Zdroje

Strana maďarskej komunity/SMK. 2014a. My pre Európu – Európa pre nás. Volebný program SMK. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.valtoztass.eu/sk/component/content/article/31-spravy/118-na-program>

Strana maďarskej komunity/SMK. 2014b. Európska únia a my. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.valtoztass.eu/sk/eu-2>

Euractiv.sk. 2014. Pál Csáky: Nové právomoci áno, ale bez nových úradov. Dostupné 23.5.2013 na <http://www.euractiv.sk/parlamentny-spravodaj-000461/interview/nove-pravomoci-ano-ale-bez-novych-uradov-022283>

SITA. 2014. Prieskum Polis: Eurovoľby vy vyhral Smer, NOVA je slabá. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.sme.sk/c/7115272/prieskum-polis-eurovolby-by-vyhral-smer-nova-je-slaba.html>

SITA. 2014. Prieskum MVK: Smer by v Eurovoľbách získal takmer polovicu mandátov. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.sme.sk/c/7141401/prieskum-mvk-smer-by-v-eurovolbach-ziskal-takmer-polovicu-mandatov.html>

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Most-Híd

Most-Híd je parlamentná politická strana, ktorá vznikla v roku 2009 tesne po posledných voľbách do Európskeho parlamentu a prezentuje sa ako strana spolupráce a uzmierenia medzi etnickými skupinami. Most-Híd je členom Európskej ľudovej strany.

Volebný program strany Most-Híd pozostával zo štrnástich stručných bodov, má názov „14 bodov pre lepšiu Európu“. Stránka strany určená eurovoľbám obsahuje spolu s programovými bodmi podstránku s názvom „Prečo voliť“, ktorá obsahuje deväť dôvodov, prečo prísť k voľbám do Európskeho parlamentu. Tieto dôvody sa výrazne prekrývajú s témami volebného programu. Samostatnou podstránkou je aj stručná informácia o činnosti a kompetenciách Európskeho parlamentu, ktorá uvádza ľudské práva ako hlavnú prioritu Európskeho parlamentu, pričom Zsolt Simon v rozhovore pre Euractiv.sk uviedol ako najväčší nedostatok EÚ ochranu ľudských práv.

Štrnásť programových bodov zoširoka nedefinovalo konkrétne možnosti budúceho pôsobenia zástupcov strany v Európskom parlamente, ale skôr problematizovalo niektoré všeobecnejšie témy fungovania EÚ. Program zároveň ostáva v rovine cieľov či záujmov a nekonkretizoval spôsob ich realizácie. Vynárajú sa tak dve všeobecné otázky ohľadom formy prezentácie volebného programu, a to za akým účelom bola zvolená stručnosť a všeobecnosť volebného programu a aká je možnosť vykonateľnosti jednotlivých bodov z pozície poslanca Európskeho parlamentu, a teda kredibilita sľubov. Všeobecnosť a stručnosť programu môže byť problémom z hľadiska úrovne transparentnosti a populizmu volebného programu. Na druhej strane môže byť výhodou v situácii, kedy sa jedná o tému, ktorá je veľkej časti populácie nezrozumiteľná a zároveň neuráža inteligenciu voličov nastoľovaním príliš konkrétnych tém riešenia problémov s určovaním veľkosti banánov a zakrivenia uhoriek. Chýbajúca diskusia spôsobov realizácie programových bodov by však mala byť varovným signálom pri posudzovaní možnosti zastať si volebné sľuby, a teda aj miery otvorenosti voči voličom. Vzhľadom na stručnosť programu boli pri analýze pozícii strany Most-Híd využité vo veľkej miere aj údaje z dotazníka a z rozhovoru so Zsoltom Simonom pre portál Euractiv.sk.

Personálne otázky

Volebný výsledok 5,83 percenta hlasov priniesol strane iba jedného zástupcu, ktorým bude József Nagy, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a člen Parlamentného zhromaždenia Rady Európy, ktorý bol v rokoch 2010-2012 ministrom životného prostredia. Predbehol tak lídra kandidátky, ktorým bol Zsolt Simon, podpredseda strany Most-Híd a zároveň získal viac hlasov ako František Šebej, ktorý je v strane odborníkom na otázky zahraničnej a bezpečnostnej politiky a bol by pravdepodobne najkvalifikovanejším zástupcom strany v Európskom parlamente.

Európska únia

Všeobecne možno badať vyváženosť medzi sústredeníím sa na fungovanie Európskej únie a na postavenie Slovenskej republiky v EÚ. Strana sa profiluje ako pro-európska, je za silnú, užšie integrovanú EÚ, nevníma demokratický deficit EÚ ako takej, skôr ho vidí na strane jednotlivých členských štátov. Ako pôvodcu problémov teda nevníma samotnú EÚ, ale medzery vidí vo využívaní systému národnými štátmi. Napríklad v otázke vzniku európskej prokuratúry sa stavia odmietavo s tým, že problémom je otázka právnej istoty a vymožitelnosti práva na národnej úrovni. Na druhej strane citlivo pristupuje k vnímaniu EÚ občanmi, a preto sa zasadzuje o zlepšovanie vzťahov medzi občanmi a inštitúciami a zmenšovanie byrokracie EÚ.

Determinujúcim faktorom politiky a otázkou hlbšej profilácie je posilňovanie pozície Slovenska v EÚ a vo svete a "vytvorenie inštitucionálnej ochrany demokratických princípov a slobôd v členských krajinách, vrátane ochrany práv národnostných menšín a ich európskej štandardizácie" (Most-Híd 2014a, bod 11).

Nedostatky pôsobenia Slovenska v EÚ vidí Most-Híd v nedostatočnom zapájaní sa Slovenska do európskych diskusií na rôzne témy, ako aj v účasti na európskej normotvorbe. Nevyužitou šancou je čerpanie eurofondov a ich nízka efektivita.

V oblasti politiky rozširovania vidí Most-Híd priestor na rozširovanie EÚ o Ukrajinu, čo by zároveň malo byť aj prioritou Slovenska, vzhľadom na zaistovanie vonkajších hraníc EÚ či posilňovanie prihraničných oblastí. V prípade

Turecka však vníma možnosť členstva za momentálne bezpredmetnú, vzhľadom na súčasný vnútropolitický stav v tejto krajine.

Medzi témy, ktoré strana Most-Híd spomína vo svojich programových bodoch, patrí sociálna oblasť, kde sa strana bude snažiť o vytvorenie jednotného európskeho štandardu pre zdravotný a sociálny systém, dôchodkovú reformu a boj proti nezamestnanosti, vzdelávanie pre prax, vedu a rozvoj a posilňovanie vzdelávacích inštitúcií či uznávanie kvalifikácií. V hospodárskej oblasti ide o „uplatňovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky ako jedinej a výhradnej“ (Most-Híd 2014a, bod 7) a odstránenie národného navrhovania prostriedkov, ktoré vytvára pokrivenie trhu, o ochranu práv spotrebiteľov či audit podpory pre zaostávajúce regióny a o boj proti korupcii. Ďalej o posilňovanie európskej hospodárskej sféry a vstup ostatných krajín do eurozóny.

Program sa tematicky venuje aj pokrízovému vývoju EÚ. Most-Híd by sa v tejto oblasti chcel zaoberať o posilňovanie pozície eura, premenu ekonomických a iných reforiem z obdobia krízy na ekonomický rast a tvorbu nových pracovných miest a stabilizáciu bankového systému a ochranu vkladov.

Bezpečnostná a obranná politika

Priestor na zmenu v rámci politík Európskej únie je podľa Mostu-Híd pri spôsobe zaistovania bezpečnosti a obrany Európy. EÚ vníma ako hlavného garanta bezpečnosti Slovenska, a preto vidí nutnosť v prehodnotení „budúcnosti NATO, roly štátov EÚ v rámci tejto inštitúcie a konceptualizácii budúcich pomerov armád jednotlivých štátov a spoločných zložiek EÚ ako Eurocorps“ (Dotazník, apríl 2014). Miera angažovanosti ozbrojených síl Slovenskej republiky v zahraničí je podľa strany Most-Híd dostatočná vzhľadom na veľkosť krajiny a mala by sa orientovať hlavne na plnenie povinností vyplývajúcich z členstva v NATO.

Vnútoraná bezpečnosť

Strana citlivo vníma situáciu v oblasti nových hrozieb, či už ide o kybernetickú bezpečnosť alebo extrémizmus, vzhľadom na vytvorenie rovnováhy so zachovávaním ľudských práv a európskych hodnôt. Riešením má byť využívanie skúseností spojencov a zefektívnenie zložiek pôsobiacich na národnej úrovni. V otázkach riešenia problematiky extrémizmu strana Most-Híd prezentuje skôr liberálne stanovisko, ktoré sa vyznačuje citlivým postojom

k zachovaniu ľudských práv a slobôd a vytvoreniu rovnováhy medzi „zachovaním európskych kultúrnych noriem a bezpečnosťou“ (Dotazník, apríl 2014). Praktické riešenie extrémizmu vidí na úrovni jednotlivých štátov a efektívnej spolupráce medzi nimi, ktorá by mohla byť založená na príklade Frontexu (pohraničná bezpečnosť).

Regionálna spolupráca

Slovensko by sa podľa strany Most-Híd v budúcnosti malo usilovať „o čo najsilnejšiu regionálnu alianciu stredoeurópskych štátov, či už v rámci V4 alebo mimo nej“ (Dotazník, apríl 2014), o posilnenie bilaterálnych vzťahov a v globálnom meradle o aktívnu, konkurencieschopnú EÚ založenú na hodnotách. Most-Híd zároveň vníma potrebu revidovania regionálnej spolupráce vo formáte V4, vzhľadom na silnejúcu pozíciu Poľska. Možnosťou je prijatie Poľska ako lídra V4 alebo prijatie nových členov, ktorí by priniesli lepšie vyváženie síl. Most-Híd zároveň zastáva v súčasnosti už nie úplne progresívny názor, že Slovensko by zároveň malo využiť potenciál byť mostom medzi severom a juhom, ako aj západom a východom.

Zdroje

Most-Híd. 2014a. Náš program. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.most-hid.sk/sk/nas-program>

Most-Híd. 2014b. Prečo voliť. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.most-hid.sk/sk/preco-volit>

Most-Híd. 2014c. Európsky parlament. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.most-hid.sk/sk/europsky-parlament-0>

Euractiv.sk. 2014. Zsolt Simon: Slovenská účasť na normotvorbe EÚ zlyháva. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.euractiv.sk/parlamentny-spravodaj-000461/interview/slovenska-ucast-na-normotvorbe-eu-zlyhava-022248>

SITA. 2014. Prieskum Polis: Eurovoľby vy vyhral Smer, NOVA je slabá. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.sme.sk/c/7115272/prieskum-polis-eurovolby-by-vyhral-smer-nova-je-slaba.html>

SITA. 2014. Prieskum MVK: Smer by v Eurovoľbách získal takmer polovicu mandátov. Dostupné 23.5.2014 na <http://www.sme.sk/c/7141401/prieskum-mvk-smer-by-v-eurovolbach-ziskal-takmer-polovicu-mandatov.html>

Odpovede na Dotazník o programových prioritách politických strán v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky pre voľby do Európskeho parlamentu 2014 (apríl 2014).

Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy

2014

Tolstého 9, 811 06 Bratislava

www.cenaa.org/publikacie/